Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet

SZEXEDUKÁCIÓ

EFOP-3.8.2-16-2016-00001 és
VEKOP-7.5.1-16-2016-00001
kiemelt projektek
Cím: 1071 Budapest, Peterdy u. 15.
E-mail: efop382@nszi.hu
E-mail: vekop751@nszi.hu

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Szociális Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A TOVÁBBKÉPZÉS CÉLJA

- Célja
  - a társadalmi-demográfiai változásokra reagáló,
  - innovatív elemeket tartalmazó továbbképzések kialakítása és biztosítása,
  - a területen dolgozó szakemberek továbbképzése,
  - a szolgáltatásnyújtás folyamatainak eredményesebbé tétele,
  - a dolgozók megtartása, a pályaelhagyás csökkentése és a területen dolgozók elismertségének növelése.
- További cél a szociális és kapcsolódó szakmák közötti együttműködés kialakítása, erősítése, fejlesztése a továbbképzések biztosítása és lebonyolítása által.

BEMUTATKOZÁS, A TOVÁBBKÉPZÉS INDÍTÁSA

- Bemutatkozás, tapasztalatok, motiváció, elvárások
  - név
  - foglalkozási terület
  - klienskör
  - feladatok
  - gyakorlati tapasztalatok
  - előzetes ismeretek
  - a témához kapcsolódó nézetek
  - a továbbképzéssel kapcsolatos motiváció
  - a továbbképzéssel kapcsolatos elvárások

CSOPORTSZABÁLYOK

- Titoktartás
- Kommunikáció: egyes szám első személy, tisztelet
- Részvétel: aktivitás, önkéntesség
- Időkeretek: a nap kezdése, zárása, szünetek
- Technikai kérdések: mobiltelefon-használat, stb.

A továbbképzés teljesítésének feltételei

- záróteszt teljesítése
- hiányzásra vonatkozó előírások

1. NAP

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

A szexuálpedagógia a pedagógiának az az ága, amely a szexuális vagy nemi nevelést tanulmányozza, fejleszti. Olyan szaktudomány, amelynek saját elmélete, módszertana és gyakorlata van, de szorosan kapcsolódik a pedagógia más ágaihoz is.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

H.F. Kilander amerikai szexuálpedagógus, szerint:

„A szexuális nevelés mai megfogalmazásban magába foglalja mindazokat a nevelési eljárásokat, amelyek segíthetik a fiatalokat az élet ama problémáira való felkészülésben, amelyeknek központja a nemi késztetés, és amelyek elkerülhetetlenül előfordulnak valamilyen formában minden normális ember életében. E problémák az élettapasztalatok hatalmas sorára terjednek ki, a személyes szexuálhigiéné egyszerű kis ügyeitől a sikeres házasság és családi viszonyok rendkívül bonyolult egészségügyi, szociálpszichológiai és erkölcsi problémáiig.”

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

A szexuális nevelés elsődleges célja a szexuális egészség biztosítása**.** Ezt az Egészségügyi Világszervezet úgy határozta meg, mint

„a nemi élet testi, érzelmi, intellektuális és szociális oldalainak olyan integrációját, amely pozitíven gazdagítja és fejleszti a személyiséget, a kommunikációt és a szerelmet. Mindenkinek joga van szexuális felvilágosításra és arra, hogy a szexuális kapcsolatokat ne csak a nemzés, hanem az örömszerzés lehetőségeként fogadja el.”

Ebben a megfogalmazásban a nemi nevelés célja a szexuális kultúra átadása, elsajátíttatása, s ezzel az egyének harmonikus beilleszkedésének elősegítése, vagyis a szexuális szocializáció.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

A nevelés három fő vonala

I. Információnyújtás

- a nemi élettel kapcsolatos testi folyamatokról;
- az egyéni pszichoszexuális fejlődésről (nemi identitás és szerep stb.);
- a kielégítő nemi élet pozitív hatásairól;
- a terhességről és a magzati életről;
- a különböző szexuális életstílusokról;
- a fogamzásgátlók szakszerű alkalmazásáról;
- a nemi úton terjedő betegségekről és azok megelőzéséről.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

II. Motiválás

- a nem kívánt terhességek és fertőzések elleni védekezésre;
- a mindkét partnert érintő felelősségre;
- a nemi élet tudatos irányítására;
- a különböző életstílusok tudatos elfogadására.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

III. Készségfejlesztés

- kommunikációs és viselkedési készségek (partnerkapcsolatok, családtervezés);
- az intimitás és gyengédség iránti érzék terén;
- a konfliktuskerülési és -megoldási készség fejlesztése;
- a szülői szerep készségeinek elsajátítása;
- a szaksegítség keresésének és igénybevételének készsége

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

A szexuális nevelésre vállalkozónak először saját szexuális alapbeállítottságát kell tisztáznia. A progresszív szexuális nevelés *négy alapvető célja*:

1. Megbízható ismeretek, információk biztosítása az emberi nemiségről, beleértve a növekedést és fejlődést, a fajfenntartást, a nemi szervek anatómiáját és fiziológiáját, a maszturbációt, a házasságot és családi életet, a szexuális reagálást, a terhességet és szülést, a fogamzásgátlást és abortuszt, a szexuális visszaéléseket, a HIV/AIDS-t és más, nemi úton terjedő bajokat.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

2. A szexuális attitűdök és értékrendek megismerésének lehetőségét biztosítani a fiataloknak, hogy kialakíthassák saját értékrendjüket, növeljék önbizalmukat, megértsék felelősségüket önmagukkal és másokkal szemben.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

3. A kapcsolatlétesítés és fenntartás készségeinek fejlesztésében segíteni a fiatalokat, beleértve a kommunikáció, a döntéshozatal és önérvényesítés készségeit. Ezáltal előkészíteni a felnőtt nemi szerepek elsajátítását, s képessé tenni őket a kölcsönösen örömszerző kapcsolatokra.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

4. A felelősségteljes szexuális viselkedés gyakorlatának elősegítése, beleértve a tartózkodást az éretlen, túl korai nemi kapcsolatoktól, s a szexuális egészség védelmét a megfelelő óvszerek használatával. (Nem kívánt terhességek, nemi úton terjedő betegségek és szexuális visszaélések elkerülése.)

Végső cél: a szexuálisan is egészséges felnőtt.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

Gyakorlati feladat

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

A szexuális nevelés típusai

A nevelés igen különböző lehet céljától és módszerétől függően. A nemi nevelésnek három alaptípusát ismerjük:

1. a fejlesztő-segítő (*progresszív*),
2. a távoltartó-elnyomó (*represszív*) és
3. a magára hagyó-közömbös *(passzív*) nevelés

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

1. A fejlesztő-segítő (progresszív) nevelés pozitívan értékeli a nemiséget, ennek megfelelően nem elnyomni, hanem fejleszteni kívánja az egyén nemi életét, mint közérzetének, egészségének fontos tényezőjét.

Ez a felfogás eredetére nézve a reneszánszig és a felvilágosodás koráig nyúlik vissza.

Jellemzői: a koedukáció, a tervszerű nevelési ráhatások, törekvés a pozitív nemi attitűdök és a kulturált szexuális viselkedés kialakítására.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

2. A távoltartó-elnyomó (represszív) nevelés a nemiséggel kapcsolatos negatív beállítottságon alapul.

Eredete egyrészt a vallások testellenes dualizmusára, másrészt a mechanisztikus, biologizáló emberképre, a nemiség pusztán biológiai szemléletére vezethető vissza.

Célja a „bűnös nemi ösztön” elnyomása, féken tartása, a fiatalok megvédése a nemiség veszélyeitől.

Eszközei: az izolálás (fiúk és lányok elkülönítése, a szexuális ingerek és információk minél teljesebb távoltartása), a nemi megnyilvánulások (pl. szexuális játékok, önkielégítés stb.) büntetése; negatív attitűdök, félelem és bűntudat ébresztése a szexualitással kapcsolatban. Az ilyen nevelés gyakran okoz általános szorongást és neurotikus zavarokat.

1. A SZEXUÁLPEDAGÓGIA FOGALMA, CÉLJA ÉS ALAPELVEI

3. A magára hagyó, közömbös (passzív) nemi nevelés az előző két nevelési típussal szemben nem igyekszik aktívan befolyásolni a szexuális attitűdöket és viselkedést.

Ez lehet elvekkel indokolt, tudatos semlegesség (pl. „a nemiség magánügy” elve alapján), de gyakran a bizonytalanság és ambivalencia kifejezője.

A látszólagos közömbösség mögött meghúzódhat egy negatív beállítottság, amelynek számára a nemiség tabu, s ezért képtelen vele foglalkozni. Ám az sincs kizárva, hogy alapjában pozitív beállítottságot takar és a nemiség zavartalan kibontakozását célozza.

2. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS VÁZLATA, FOLYAMATA

Nemi szerep - Ez a fejlődés az újszülött korban kezdődik.

- Pszichoszexuális fejlődés óvodás - és kisiskolás korban

- Pszichoszexuális fejlődés tizenéves korban

2. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS VÁZLATA, FOLYAMATA

Gyakorlati feladat

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

Rembserg – Saunders nevelési stílusai

- Diktatórikus szülő / gondozó / nevelő
- A kritizáló szülő / gondozó / nevelő
- A gyereknevelésre alkalmatlan szülő / gondozó / nevelő
- Érdektelen szülő / gondozó / nevelő
- Az aggályoskodó szülő / gondozó / nevelő
- Az értékelő szülő / gondozó / nevelő

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

Kurt Lewin nevelési stílusai

- Autokratikus (tekintélyelvű) nevelői stílus
- Demokratikus nevelői stílus
- Laissez – faire (ráhagyó) nevelési stílus

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

A korlátozás és az érzelmi odafordulás arányától függően a nevelési stílusok négy kategóriára oszthatók:

- 1. következetes (meleg-korlátozó),
- 2. tekintélyelvű (hideg-korlátozó),
- 3. elhanyagoló (hideg-engedékeny) és
- 4. megengedő (meleg-engedékeny) nevelési stílus.

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

A nevelői kompetencia

A pedagógus életpálya modellben a gyermekvédelmi szakellátás és a javítóintézeti nevelés területére meghatározott pedagógus kompetenciák:

- 1. Szakmai feladatok, szaktudományos, szaktárgyi, szakterületi tudás
- 2. Szakmai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók
- 3. A fejlődési folyamat támogatása
- 4. Az ellátott személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek többi gyermekkel együtt történő sikeres neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges megfelelő módszertani felkészültség
- 5. Az ellátottak közösségei alakulásának segítése, fejlesztése, az ellátottak, családjaik számára esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi, kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység
- 6. Gondozási, nevelési, fejlesztési folyamatok és az ellátottak, családjaik fejlődésének folyamatos értékelése, elemzése
- 7. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás
- 8. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

A kompetens nevelés kapcsán több nézőpontot kell megkülönböztetnünk. Két fogalom kapcsolható ide: a **nevelői kompetencia** és a **nevelői hatékonyság.**

A **nevelői hatékonyság** a nevelő észlelése, a **nevelői kompetencia** pedig azt az ítéletet képviseli, melyet mások hoznak a nevelő képességeiről. A nevelői kompetencia ismeretek, készségek, képességek, adottságok és viselkedések rendszere, melyek lehetővé teszik a nevelő számára, hogy sikeresen teljesítse nevelői kötelezettségeit, továbbá a krízishelyzeteket olyan módon előzze meg, illetve kezelje, mely hozzájárul a gyermek fejlődéséhez.

A nevelői kompetencia összefügg a nevelői hatékonysággal. Azoknak a nevelőknek, akik magas énhatékonysággal rendelkeznek, jellemzően nagyobb a kompetenciájuk a nevelői feladatok teljesítésében.

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

A reziliencia

Régóta ismert jelenség, hogy egyesek hatékonyan képesek leküzdeni a problémákat, és még fejlődnek is a megküzdés által. A nehéz körülményekre nem mindenki reagál egyformán.

Bizonyos gyerekek jól tudnak fejlődni a környezetükben jelenlevő többszörös kockázati tényezők mellett is. A látszat ellenére nem arról van szó, hogy ők különlegesen jól tűrnék a stresszt, vagy ne lennének sérülékenyek.

A reziliencia nem más, mint a pozitív alkalmazkodás jelentős megpróbáltatások ellenére. Ez nem egy mérhető tulajdonsága a gyerekeknek, hanem egy folyamat vagy jelenség, ami a megpróbáltatást jelentő tényezők és az ennek ellenére viszonylag pozitív alkalmazkodás kettősségéből következik.

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

Gyermekvédelmi szakemberként a legkülönfélébb típusú és szocializációs háttérrel rendelkező személlyel kerülünk kapcsolatba, és a legkülönfélébb típusú konfliktushelyzetekbe kerülhetünk, amit a játszmatörés elve alapján nekünk kell megoldanunk.

Mindehhez pedig elengedhetetlen, hogy széles konfliktuskezelési repertoárral rendelkezzünk.

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

Tanácsok a kliensekkel (szülők) való hatékony együttműködés kialakításához (Major – Mészáros – Tatárné Kapus, 2008):

- Törekedjünk partneri viszony kialakítására!
- Értsük meg a szülőkben zajló folyamatokat!
- Ránk vetülő, kudarcból fakadó indulataikat kezeljük helyén!
- Ne ítélkezzünk!
- Ne minősítsünk!
- Ne kritizáljunk!
- Ne oktassunk ki!
- Ügyeljünk non-verbális kommunikációnkra!
- És ne veszekedjünk!

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

A sikeres együttműködés és az esetlegesen fellépő konfliktusok hatékony kezelésének előfeltételei:

- A gyermekvédő kezdeményezze a kapcsolatfelvételt!
- Serkentsük a folyamatos információáramlást!
- Kommunikáljunk pozitívan!
- Az együttműködésben szabjunk határozott kereteket, és tartassuk is be azokat (a szülő ugyanúgy bizonytalanságban érzi magát, mint a gyermek, emiatt fontosak a kiszámítható viszonyítási pontok).

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

Konstruktív konfliktuskezelés lépései

Thomas Gordon (2010) dolgozta ki.

Ennek lépései:

- A probléma meghatározása.
- A lehetséges megoldások keresése.
- A megoldások értékelése.
- A megfelelő megoldás kiválasztása (döntés).
- A döntés végrehajtási módjának meghatározása.
- A megoldás eredményességének utólagos értékelése.

3. NEVELÉSI STÍLUS ÉS HATÁSA

Gyakorlati feladat

4. SZEXUÁLPEDAGÓGIAI PREVENCIÓS PROGRAMOK

Egy lehetséges program előkészítése

- A programot szervezheti belső és külső munkatárs is. Mindkét esetben meg kell győződni arról, hogy a programot vezető kompetens, megfelelő tapasztalatokkal rendelkezik (referenciák).
- A program kiválasztásához és intézményi adaptációjához fontos a program előzetes megismerése az intézmény vezetői, illetve az ezért felelős munkatársai által (pl.: pszichológus, fejlesztő pedagógus, terapeuta, a programhoz kapcsolható csoportnevelő stb.). Amennyiben nincs kiválasztás, hanem a programok ad hoc módon kerülnek bevezetésre, akkor lehetséges, hogy nem az intézmény szakmai tevékenységéhez illeszkednek, hogy egy időben túl sok, azonos célokért, azonos módszerekkel dolgozó program működik párhuzamosan ugyanarra a célcsoportra vonatkozóan, így azok kiolthatják egymást.

4. SZEXUÁLPEDAGÓGIAI PREVENCIÓS PROGRAMOK

- A program bevezetésének megtervezése alapvetően szükséges, mely a vezetők, illetve az ezért felelős munkatársak feladata. Ha nincs pontos tervezés a program bevezetésében és működési feltételeinek kialakításában, az a program hatékony megvalósulását, elfogadottságát, intézményesülését akadályozhatja.
- A programokat az intézmény szakmai profiljához, az ellátottak jellemzőihez igazítva kell megtervezni, szükség szerinti mértékben és módon adaptálni. Ha nincs adaptáció, az a program hatékony megvalósulását, elfogadottságát, intézményesülését akadályozhatja.
- A programot lehetőség szerint minden szakmai munkakörű munkatársnak meg kell ismernie (beleértve a gyermekfelügyelőket, gyermekvédelmi asszisztenseket is), akkor is, ha ő közvetlenül nem vesz részt a programban. Egy adott intézményen belül akkor is fontos, hogy ismerjék meg a munkatársak a programot, ha az adott esetben közvetlenül az ő csoportjában lévő gyermeket nem is érinti.

4. SZEXUÁLPEDAGÓGIAI PREVENCIÓS PROGRAMOK

- A program intézményben történő bevezetése előtt fontos, hogy a munkatársak értsék, hogy az miről szól, miért pozitív a megjelenése, milyen feltételek kellenek hozzá, milyen hatással lehet a gyermekekre, hogyan érintheti ez az ő munkájukat.
- Fontos, hogy a bevezetésre kerülő program szervezetten legyen előkészítve, pontosan meg legyen határozva, hogy ki vesz részt rajta és ki nem vesz részt rajta, a programok zárt, vagy nyitott csoportként működnek, stb. A programok hány alkalommal, milyen időtartamban kerülnek megrendezésre. Milyen eszközök szükségesek a program bevezetéséhez és fenntartásához. Fontos, hogy a programok megvalósításához megfelelő tárgyi eszközök álljanak rendelkezésre.

4. SZEXUÁLPEDAGÓGIAI PREVENCIÓS PROGRAMOK

- A bevezetésre kerülő program, amennyiben azt külső intézmény szervezi vagy szakember tartja, hosszú távon alapja lehet annak, hogy belső munkatárs is elsajátítsa.
- Képzés lehetőségének felajánlása külső intézménynél, belső képzés szervezése az intézményen belül. A képzett munkatársak közül, azok számára, akik elköteleződtek a program intézményen belüli meghonosításáért, továbbképzési, hospitálási lehetőség biztosítása külső szakemberek, intézmények segítségével.
- A képzett munkatársaknak saját csoport vezetése az intézményen belül, lehetőség szerint első időszakban co-trénerként.
- Önálló megvalósítás, lehetőség szerint konzultáció, szupervízió biztosításával.

4. SZEXUÁLPEDAGÓGIAI PREVENCIÓS PROGRAMOK

Gyakorlati feladat

2. NAP

5. AGRESSZIÓ ÉS BÁNTALMAZÁS MEGJELENÉSE A PÁRKAPCSOLATBAN

Az agresszió fogalma

Az agresszió fogalmának meghatározása nem túlságosan könnyű feladat, mivel az agresszió számos viselkedésformában jelenhet meg.

Jellemzője minden agresszív viselkedésnek leegyszerűsítve az, hogy az agresszor valamilyen kellemetlenséget okoz, vagy valamilyen averzív ingerrel bombázza a másikat, azaz az agresszió áldozatát.

5. AGRESSZIÓ ÉS BÁNTALMAZÁS MEGJELENÉSE A PÁRKAPCSOLATBAN

Az agresszív viselkedés osztályozásában legalább három szempontot érdemes figyelembe venni:

- Aktív vagy passzív agresszió: azaz valamit aktívan tesz az agresszor, vagy valamit egyszerűen nem tesz, vagy akadályt gördít a másik elé.
- Közvetlen vagy közvetett agresszió: például a másik teste ellen irányul, vagy a másik önértékelését érinti.
- Fizikai vagy verbális: konkrét fizikai tettben vagy szóban nyilvánul meg.

5. AGRESSZIÓ ÉS BÁNTALMAZÁS MEGJELENÉSE A PÁRKAPCSOLATBAN

Az agresszió célja szerint lehet

Instrumentális: a negatív mozzanat pozitív színben tűnik fel.

- Bűnözés
- Asszertivitás
- Pedagógiai agresszió
- Szeretet erőszaka
- Forradalom
- Terrorizmus
- Diszkrimináció

Indulati: nyílt célja a sérelem okozása.

- Gonosztett
- Vandalizmus
- Progrom
- Lincselés
- Lázadás

5. AGRESSZIÓ ÉS BÁNTALMAZÁS MEGJELENÉSE A PÁRKAPCSOLATBAN

A bántalmazás lehet fizikai, érzelmi vagy szexuális.

- *Fizikai bántalmazás* az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet, és amely a szülő, vagy más olyan, gondozási-nevelési feladatot gyakorló személy felelősségi körébe tartozik, akiben a gyerek bízik, illetve akivel alá-fölérendeltségi viszonyban van.

A fizikai bántalmazás lehet egyszeri és lehet ismételt esemény.

5. AGRESSZIÓ ÉS BÁNTALMAZÁS MEGJELENÉSE A PÁRKAPCSOLATBAN

- Az *érzelmi bántalmazás* azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos, és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére.
- *Szexuális bántalmazás* a gyermek bevonását jelenti olyan szexuális aktivitásba, amelyet a gyermek nem képes megérteni, felfogni, amelyhez nem tudhatja az érdemi beleegyezését adni, vagy amelyre a gyerek koránál, fejlettségi állapotánál fogva nem érett, továbbá amelyet tilt az adott társadalom / közösség jog- és szokásrendje, illetve az adott környezetben elfogadott tabuk.

5. AGRESSZIÓ ÉS BÁNTALMAZÁS MEGJELENÉSE A PÁRKAPCSOLATBAN

Az ***erőszak*** egy szisztematikus magatartás: a mások feletti uralkodásra, illetve mások ellenőrzésére irányuló stratégia.

Az ***agresszivitás*** ezzel szemben alkalomhoz kötődő, kontrollálható magatartás, melynek célja az adott körülményektől függ: szolgálhat például a támadással szembeni védekezésre, vagy valamely érdek, érték megóvására.

5. AGRESSZIÓ ÉS BÁNTALMAZÁS MEGJELENÉSE A PÁRKAPCSOLATBAN

A *párkapcsolati erőszak* a módszeresen és rendszeresen (tehát bántalmazó módon) elkövetett családon belüli erőszak leggyakoribb fajtája.

A párkapcsolaton belüli erőszak a szóbeli erőszaktól a gyilkosságig fajuló cselekmények széles skáláján helyezkedhet el.

5. AGRESSZIÓ ÉS BÁNTALMAZÁS MEGJELENÉSE A PÁRKAPCSOLATBAN

A megnyilvánulási formák közül a legjellegzetesebb példák:

- *szóbeli erőszak*
- *lelki erőszak*
- *testi erőszak*
- *szexuális erőszak*
- *gazdasági (anyagi) erőszak*
- *erőszak a kapcsolat korai szakaszában*
- *fenyegető zaklatás*

5. AGRESSZIÓ ÉS BÁNTALMAZÁS MEGJELENÉSE A PÁRKAPCSOLATBAN

Gyakorlati feladat

6. BÁNTALMAZÓ PÁRKAPCSOLAT SERDÜLŐ ÉS KAMASZKORBAN

A serdülőkor három legfontosabb feladata:

- Szülőkről való fokozatos érzelmi leválás, elszakadás.
- A szexuális szerep személyiségbe való beépítése, az „új” identitás kialakítása és stabilizálása.
- A jövőbeli társadalmi szerepre való szocializáció (pályaválasztás, társadalmi normák beépítése a személyiségbe).

6. BÁNTALMAZÓ PÁRKAPCSOLAT SERDÜLŐ ÉS KAMASZKORBAN

A párkapcsolati erőszakot övező tévhitek, az áldozathibáztató és az elkövető felelősségét megkérdőjelező attitűdök nagyon megnehezítik a bántalmazott kilépését a kapcsolatból, illetve az erőszakot elkövető fél felelősségre vonását.

Mind a családon belüli erőszak, mind a párkapcsolati erőszak még ma is valamelyest tabunak, szégyenletes dolognak számít, olyasvalaminek, ami csak másokkal történhet meg.

6. BÁNTALMAZÓ PÁRKAPCSOLAT SERDÜLŐ ÉS KAMASZKORBAN

A párkapcsolati erőszak nem tabu: sokakat, nőket és férfiakat egyaránt érintő probléma, melynek alapját a társadalmi nemek közötti hatalmi egyenlőtlenség képezi.

Bárkiből lehet áldozat és elkövető is, nem kell hozzá gonosznak vagy rossznak lennünk.

Mindenkinek a maga felelőssége megvizsgálni magában a nemekkel, a hatalommal, a saját és a másik alapvető emberi jogaival kapcsolatos érzéseit, gondolatait. Csak így találhatjuk meg biztosan az egymásban keresett igazi társat, akivel megoszthatjuk életünk minden örömét és bánatát.

6. BÁNTALMAZÓ PÁRKAPCSOLAT SERDÜLŐ ÉS KAMASZKORBAN

Gyakorlati feladat

7. KÖZVETLEN EMBERI KAPCSOLATOKHOZ NEM KÖTHETŐ, TÁRSADALMI SZINTEN MEGJELENŐ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS, HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉS

Szexuális zaklatás*nak* számít minden olyan szexuális vagy romantikus közeledés és megnyilvánulás, ami sértő, zavaró, megalázó vagy ellenséges közeget teremt az áldozat számára.

Szexuális zaklatás történhet többek között az utcán, iskolában, munkahelyen, buliban, táborban.

Elkövetheti egy-egy személy vagy egy egész csoport is.

7. KÖZVETLEN EMBERI KAPCSOLATOKHOZ NEM KÖTHETŐ, TÁRSADALMI SZINTEN MEGJELENŐ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS, HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉS

Típusai:

- szóbeli: például szexuális tartalmú vicceket mesélni valakinek; megjegyzéseket, beszólásokat tenni; nem kívánt bókokat mondani;
- testi: például lerántani valakiről a ruhát, zavarba ejtő módon megérinteni, elállni az útját a folyosón;

7. KÖZVETLEN EMBERI KAPCSOLATOKHOZ NEM KÖTHETŐ, TÁRSADALMI SZINTEN MEGJELENŐ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS, HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉS

- vizuális: például szexuális gesztusokat tenni, pornográf képeket küldözgetni vagy ilyen tartalmakat közszemlére tenni;
- pszichológiai: például tolakodóan „udvarolni”, szexuális tartalmú vagy vetkőzős játékokat kezdeményezni, a másik szexuális életéről faggatózni, illetve olyan légkört teremteni, amelyben „ciki” nem részt venni az efféle beszélgetésekben vagy játékokban;
- „valamit valamiért”: például jobb jegyet kínálni tanárként egy diáknak, ha az lefekszik vele; vagy főnökként kirúgással fenyegetni egy alkalmazottat, ha az nem hajlandó „szexisen” öltözködni.

7. KÖZVETLEN EMBERI KAPCSOLATOKHOZ NEM KÖTHETŐ, TÁRSADALMI SZINTEN MEGJELENŐ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS, HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉS

Szexuális erőszaknak nevezzük, amikor valakit olyan szexuális tevékenységbe vonnak be, amit nem akar.

Szexuális erőszaknak számít többek között:

- minden nem kívánt érintés és csók;
- valakit vonakodása vagy bizonytalansága ellenére rávenni a szexre, vagy azon belül olyan tevékenységre, amire nem vágyik (például orális, anális szex vagy durva szex);
- a nem kívánt terhesség és a szexuális úton terjedő betegségek elleni védekezés (óvszerhasználat) megtagadása;
- minden szexuális tevékenység olyan emberrel, aki bármilyen okból nem képes egyértelműen kifejezni az akaratát (például alkohol, drog, gyógyszer hatása alatt áll, alszik vagy eszméletlen);
- a fentiekre tett kísérlet.

7. KÖZVETLEN EMBERI KAPCSOLATOKHOZ NEM KÖTHETŐ, TÁRSADALMI SZINTEN MEGJELENŐ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS, HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉS

Prostitúció, gyermekprostitúció

- A prostitúció alapvetően társadalmi probléma, amely továbbgyűrűzve jogi, erkölcsi, pszichológiai, egészségügyi, migrációs, valamint nevelési és oktatási problémát jelent(Forrai, 1991).

7. KÖZVETLEN EMBERI KAPCSOLATOKHOZ NEM KÖTHETŐ, TÁRSADALMI SZINTEN MEGJELENŐ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS, HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉS

A gyermekvédelmi alap- és szakellátásban dolgozó szakemberek találkoznak azzal, hogy az ellátórendszer látókörébe kerülő kiskorúak között vannak olyanok, akik a gyermekprostitúcióban, ehhez kapcsolódóan az emberkereskedelemben, gyermekkereskedelemben, és annak szexuális kizsákmányolási formájában érintettek.

Az érintettek körébe tartozó kiskorúak száma statisztikailag pontosan nem ismert, de a gyermekvédelmi gyakorlati munkában tapasztalt esetek, továbbá a jelenséghez köthető nagymértékű látencia alapján a veszélyeztetettek köre feltételezhetően jóval nagyobb a felderítettnél, így a megelőzés, kezelés és az áldozattá vált gyermekek azonosítása kiemelt szerepet kell, hogy kapjon a gyermekvédelmi szakemberek és az intézmények körében.

7. KÖZVETLEN EMBERI KAPCSOLATOKHOZ NEM KÖTHETŐ, TÁRSADALMI SZINTEN MEGJELENŐ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS, HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉS

A gyermekprostitúcióban veszélyeztetett gyermekek esetében az általános gondozási, nevelési, fejlesztési eszközök mellett hatékonyabbá teheti a munkát, ha a szakemberek teljesebb és pontosabb képet kapnak magáról a jelenségről, az alapfogalmakról, illetve azokról a társadalmi, családi hatásokról, traumákról, amelyek az áldozattá válás esélyét növelik, illetve annak hátterében azonosíthatóak.

7. KÖZVETLEN EMBERI KAPCSOLATOKHOZ NEM KÖTHETŐ, TÁRSADALMI SZINTEN MEGJELENŐ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS, HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉS

Az **„emberkereskedelem”** személyek toborzását, szállítását, eladását, elrejtését, vagy átvételét jelenti, fenyegetés, erőszak vagy a kényszer más formáinak alkalmazásával, erőszakos elrablás, csalás, megtévesztés, hatalommal vagy kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés útján, vagy anyagi ellenszolgáltatás vagy előnyök adásával, vagy elfogadásával annak érdekében, hogy a kizsákmányolás céljából elnyerjék egy olyan személy beleegyezését, aki más személy felett hatalommal rendelkezik.

A kihasználásnak magában kell foglalnia legalább a mások prostituálásának kihasználását, vagy a szexuális kizsákmányolás más formáit, kényszermunkát vagy szolgáltatásokat, rabszolgatartást vagy a rabszolgatartáshoz hasonló gyakorlatot, mások leigázását vagy emberi test szerveinek tiltott eltávolítását.

7. KÖZVETLEN EMBERI KAPCSOLATOKHOZ NEM KÖTHETŐ, TÁRSADALMI SZINTEN MEGJELENŐ ERŐSZAK, KIZSÁKMÁNYOLÁS, HATALOMMAL VALÓ VISSZAÉLÉS

Gyakorlati feladat

8. FELVILÁGOSÍTÁS A GYAKORLATBAN

Amiről mindenképpen érdemes beszélni, ha lányod van:

- menstruáció, mi a ciklus értelme, hormonrendszer működése,
- nemi érés folyamata, a nővé válás testi és pszichés érése, hogyan védheti magát a kéretlen fiúktól, szexuális zaklatástól, mit várjon a párjától, és hogyan találja meg megfelelő szerepét a kapcsolatban,
- mit jelent az intimitás, a kötödés, a szeretet, a szerelem,
- a szagok, és a testnedvek jelentősége,
- a szaporító szervek, és funkciójuk,
- mi zajlik a nőgyógyászati vizsgálat során, miért fontos,
- az önkielégítésről és az orgazmusról,
- nemi betegségek, védekezési lehetőségek,
- a nemi erőszakról, hatásairól, és megelőzési lehetőségei, nem kívánt terhességről.

8. FELVILÁGOSÍTÁS A GYAKORLATBAN

Amiről mindenképpen érdemes beszélni, ha fiad van:

- mi teszi a férfit férfivá, hogyan lesz egészséges önbizalma, énképe,
- mi a férfi felelőssége,
- mit várjon a párjától, és hogyan találja meg megfelelő szerepét a kapcsolatban,
- mit jelent az intimitás, a kötődés, a szeretet, a szerelem,
- hormonális változások, a nemi érés folyamata,
- a szagok, és a testnedvek jelentősége,
- a szaporító szervek, és funkciójuk,
- bevéződés fontossága és folyamata a pénisz és az agy közötti kapcsolatban,
- az önkielégítésről és az orgazmusról,
- hogyan váljanak tudatos, figyelmes, értékes férfivá,
- hogyan értelmezze a nőtől kapott visszajelzéseket,
- helyes intimitás, szexualitás kialakítása, mi a szexualitás lényege és mozgatórugója férfi-női oldalról,
- nemi betegségek, a védekezés fontossága, higiéniai alapelvek,
- az erőszakos közösülésről.

8. FELVILÁGOSÍTÁS A GYAKORLATBAN

A szexuális nevelés nemcsak a szexről szól. Az csak a jéghegy csúcsa. Mi is a különbség a kettő között? A szex az, amit csinálunk. A szexualitás az egész lényünkről, az egész személyiségünkről szól. Kapcsolódik az identitásunk egészéhez, a testünkhöz való viszonyunkhoz, a gondolkodásunkhoz, az érzelmi életünkhöz, a kapcsolatainkhoz, az intimitáshoz, az egészségünkhöz, a termékenységünkhöz, a spiritualitásunkhoz.

Éppen ezért a szexuális nevelés sem egy darab információ egyszeri átadását jelenti.

A szexuális nevelés egy folyamatot jelent kiskoruktól kezdve – sok kis, természetes beszélgetést újra meg újra.

Gyakorlati feladat

3. NAP

9. CSALÁDTERVEZÉSI MÓDSZEREK

A családtervezés egyrészt jelenti a születendő gyermekek számának, születési idejének tudatos, felelősségteljes megtervezését, másrészt a nem kívánt terhességek elkerülését.

A családtervezésre való felkészülés szorosan összefügg a szexuális egészség megőrzésére, az egészséges szexualitásra, a felelősségteljes párkapcsolatok kialakítására való neveléssel, amely folyamat - a személyiségnevelés részeként - a gyermekkortól a serdülőkoron át a családtervezési szándék és a családtervezési gondozás iránti igény megjelenéséig tart.

9. CSALÁDTERVEZÉSI MÓDSZEREK

Fogamzásgátló módszerek

- Természetes módszerek
- Mechanikus és kémiai módszerek
- Hormonális módszerek
- Méhen belüli eszközök
- Sürgősségi fogamzásgátlók
- Művi meddővé tétel

Gyakorlati feladat

10. EQ KÉSZSÉGEK

Az érzelmi intelligencia fogalmának megalkotása Peter Salovey és John Mayer nevéhez fűződik (1990).

Az érzelmi intelligenciát a szociális intelligencia egy fajtájának tekintették, amelynek lényege a saját és mások érzelmeinek észlelése, megkülönböztetése és a gondolkodáshoz, viselkedéshez való felhasználása.

10. EQ KÉSZSÉGEK

Az érzelmi intelligencia olyan mentális képességeket ölel fel, amelyek az alábbi kategóriákba sorolhatók.

Az érzelmek észlelése és kifejezése:

- érzelmek azonosítása
- érzelmek pontos kifejezése
- mások érzelmeinek azonosítása
- őszinte és nem őszinte érzelmek megkülönböztetése

10. EQ KÉSZSÉGEK

Az érzelmek integrálása:

- érzelmek felhasználása a figyelem fókuszálásához
- érzelmek létrehozása, felhasználása az ítéletalkotásban
- hangulatingadozások hasznosítása
- érzelmek felhasználása a problémamegoldásban

10. EQ KÉSZSÉGEK

Az érzelmek megértése és alkalmazása:

- érzelmek címkézése
- érzelmek jelentésének címkézése
- összetett érzelmek megértése
- érzelmek közötti átmenetek megértése

10. EQ KÉSZSÉGEK

Érzelmek szabályozása:

- érzelmek menedzselése
- érzelmekre való nyitottság
- érzelmi állapotok létrehozása, elkerülése

10. EQ KÉSZSÉGEK

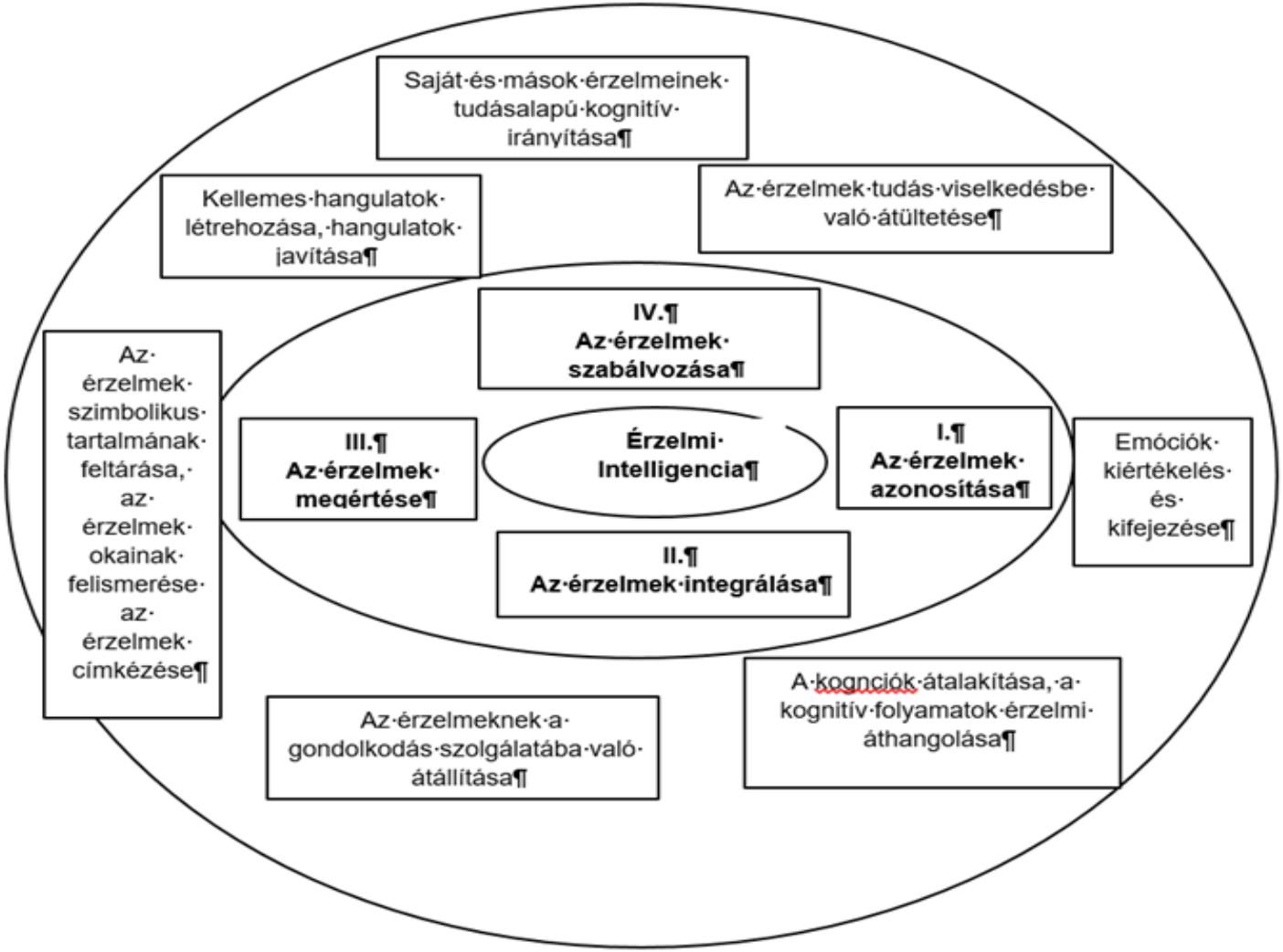

10. EQ KÉSZSÉGEK

Az érzelmi intelligencia-kutatás számára a népszerűséget Daniel Goleman hozta meg. Számos pszichológiai kísérlet mellett a legújabb neurológiai kutatások eredményeit is felhasználta, így bizonyítva, hogy az agy értelmi és érzelmi tevékenysége nem függetleníthető egymástól.

A siker titka ha az értelmi képességek fejlett érzelmi készségekkel párosulnak, és ebben Goleman szerint a EQ-nak 80%-os részesedése van.

10. EQ KÉSZSÉGEK

Salovey-Mayer modelljét egészítette ki egy ötödik pillérrel, az egyéni hatékonysággal, majd 1998-ban újraértelmezte elméletét, és az érzelmi intelligencia területét négy tartományra osztotta, amelyek az adott terülten elsajátítandó kompetenciákat tartalmazzák.

A négy területből kettő a személyes, kettő a szociális képességekre vonatkozik.

10. EQ KÉSZSÉGEK

A négy tartomány, az alapvető képességeket jelölte, ezek a következők Goleman modelljében:

- éntudatosság: tudni azt, hogy mit érzünk
- önszabályozás: érzelmeink szabályozásának képessége
- társas készség: mások érzéseinek azonosítása és értelmezése
- kapcsolatirányító képesség: mások érzéseinek befolyásolása.

10. EQ KÉSZSÉGEK

Goleman az érzelmi intelligenciát a siker létfontosságú tényezőjének tekintette, és ma már szinte magától értetődőnek tartják, hogy az érzelmi intelligencia ugyanolyan fontos – ha nem fontosabb – lehet az egyéni siker szempontjából, mint az IQ.

Az EQ során a saját és a mások hangulataira és érzelmeire vonatkozó információkat is fel kell dolgoznunk, döntéseinket ennek figyelembevételével kell meghoznunk. Azok, akik a megfelelő helyen, a megfelelő módon, a megfelelő mértékben képesek az érzelmeiket kifejezni és szabályozni, sikeresebben oldhatják meg saját, és mások problémáit.

Az EQ készségek összessége, amelyek megtanulhatók, és tovább fejleszthetők.

10. EQ KÉSZSÉGEK

Goleman szerint 5 kulcsfontosságú készség van az érzelmi intelligencia vonatkozásában:

- öntudat
- önszabályozás
- motiváció
- empátia
- szociális készségek

Gyakorlati feladat

11. LELKI ÖNÁLLÓSODÁS ÉS A PARTNERKAPCSOLAT FEJLŐDÉSE

Az egyén szexuális viselkedése függ az inger jellegétől, amellyel kapcsolatba kerül, az egyén fizikai és fiziológiai kapacitásától, amellyel az ingerre reagálni tud, továbbá a hasonló ingerekkel kapcsolatos, megelőző tapasztalatainak jellegétől és terjedelmétől.

11. LELKI ÖNÁLLÓSODÁS ÉS A PARTNERKAPCSOLAT FEJLŐDÉSE

A tizenéves korba lépő fiúk és lányok rendkívül sokféle belső és külső ingerrel kerülnek kapcsolatba, s ezek különbözőképpen, pozitívan vagy negatívan befolyásolják fejlődésüket.

A párválasztás két fő típusa: a szerelmi és a házassági párválasztás. A kettő nem feltétlenül esik egybe, s az utóbbi magasabb fokú érettséget igényel.

A párválasztás lényege a harmonikus és tartós szexuális és élettársi kapcsolatokra való lelki alkalmasság. A párválasztási érettség nemcsak az érett szerelmi képességet foglalja magában, hanem a tartós együttélésre, a házasságra való alkalmasságot is.

11. LELKI ÖNÁLLÓSODÁS ÉS A PARTNERKAPCSOLAT FEJLŐDÉSE

A tizenéves kor tehát bizonyos fejlődési feladatok teljesítését teszi szükségessé. Ezeket a feladatokat a következő 10 pontban lehet összefoglalni:

1. a saját test, a testi megjelenés elfogadása,
2. a nemi szerepek elsajátítása,
3. barátságok létrehozása mindkét nembeli kortársakkal,
4. leválás a szülőkről (érzelmi függetlenedés, autonómia),
5. intim párkapcsolat (szerelmi kapcsolat) létesítése, s ezzel kapcsolatosan a házasságról és családról alkotott elképzelések fejlődése,
1. a hivatásválasztási és pályaérettség kialakítása,
2. reális énkép, énidentitás (és szexuális identitás) kialakítása,
3. saját világkép és értékrendszer kialakítása,
4. a jövőre vonatkozó, egyéni elvárások, célok kialakítása.

11. LELKI ÖNÁLLÓSODÁS ÉS A PARTNERKAPCSOLAT FEJLŐDÉSE

Gyakorlati feladat

12. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS ZAVARAI

A pszichoszexuális fejlődés újszülött korban kezdődik. A szülők / nevelők / gondozók tudatosan is, de főleg akaratlanul, spontán interakcióik révén alakítják a gyermekben a nemi szerepet, a kisfiúhoz vagy kislányhoz „illő” magatartást.

A nemi érés időpontja egyénenként különbözik, számos tényező befolyásolja annak lefolyását.

12. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS ZAVARAI

	Nemi érés kezdete (9-13 éves kor)	Menstruáció jelentkezése (11-14 éves kor)	Nemi érés befejező szakasza (14-17 éves kor)
Másodlagos nemi jellegek	Az emlő és a szeméremszőrzet fejlődésnek indul	Az emlők és a szőrzet fejlődése kifejezett	Az emlő és a szőrzet fejlődése befejeződik
Belső nemi szervek	A nemi szervek növekedése megindul	A nemi szervek növekedése befejeződik	A nemi szervek kifejlett állapotban
Nemi szervek működése	Nincs	Megjelenik a menstruáció (a ciklus kezdetben rendszertelen)	A menstruáció ciklikussága szabályossá válik
Alkat	A nőies alkat kialakulása, a testsúly növekedése	A nőies alkat kifejezetté válik: kerekded formák, csípő, mellek	Kialakulnak az érett nőre jellemző testarányok
Testhossz változásai	Fokozott növekedés	Jelentős növekedés, főként a csöves csontokban	A növekedés lelassul és kialakul a végleges testmagasság

Pubertáskori (serdülőkori) testi változások a lányok életében (A megadott életkori szakaszok tájékoztató jellegűek, ettől jelentős egyéni eltérés lehetséges)

12. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS ZAVARAI

	Nemi érés kezdete (10-14 éves kor)	Éjszakai magömlés megjelenése (13-16 éves kor)	Nemi érés befejező szakasza (16-18 éves kor)
Másodlagos nemi jellegek	Megjelenik a szeméremszőrzet	Megjelenik az arc- és hónaljszőrzet	Megjelenik a testszőrzet
Nemi szervek	A nemi szervek növekedése megindul	A nemi szervek növekedése kifejezett	A nemi szervek növekedése befejeződik
Nemi szervek működése	A dülmirigy működése megkezdődik	Merevedés (erekció) és az éjszakai magömlés időszaka	Szabályos, érett ondósejtek az ondófolyadékban
Alkat	Elkezdődik a férfias alkat kialakulása	Az ádámcsutka megjelenik, a hang mélyül, az izomzat erősödik	A végleges férfias alkat kialakul, az izomzat elnyeri végső formáját
Testhossz változásai	Fokozott növekedés	Jelentős növekedés, főként a csöves csontokban	Lassan leáll a csontok hossznövekedése és kialakul a végleges testmagasság

Pubertáskori (serdülőkori) testi változások a fiúk életében (A megadott életkori szakaszok tájékoztató jellegűek, ettől jelentős egyéni eltérés lehetséges)

12. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS ZAVARAI

A pubertás 5 stádiuma leányoknál

1. Kronológiai korintervallum: 8-11 év. A nemi érés külső jele még nem látható, de a petefészek megnagyobbodik, és a hormontermelése megindul.
2. Kronológiai korintervallum: általában 8-14 év. Átlag: 11-12 év. Az első jel tipikusan az emlő növekedésének megindulása, a „bimbózó mell állapot” kialakulása. A testmagasság és a testtömeg növekedése jelentős. A szeméremszőrzet is megjelenik, de a szőrszálak még nem göndörödnek.
3. Kronológiai korintervallum: 9-15 év. Átlag: 12-13 év. Az emlő növekedése folytatódik, a szeméremszőrzet sötétebbé, durvábbá és göndörré válik, de még ritkás a szőrmező.
4. Kronológiai korintervallum: 10-16 év. Átlag: 13-14 év. A szeméremszőrzet a csúcsával a gáttáj felé mutató háromszögben oszlik meg, de jelentősen kisebb területet borít, mint a felnőttek többségénél. Megjelenik a hónaljszőrzet és a menarche.
5. Kronológiai korintervallum: 12-19 év. Átlag: 14-15 év. Végső fejlettségi stádium, amely során a leányok fizikailag felnőtté válnak. Befejeződik a testmagasság növekedése. Kialakulnak a nemre jellemző másodlagos nemi jellegek. A nemi szervek kifejlődnek, működésük ciklusossá válik.

12. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS ZAVARAI

A pubertás 5 stádiuma fiúknál

1. Kronológiai korintervallum: általában 9-12 év. A férfi nemi hormonok aktiválódnak, de a fejlődés külső jele nélkül.
2. Kronológiai korintervallum: általában 9-15 év. Átlag: 12-13 év. A herék megnagyobbodnak, de a penis mérete nem nő. A penis tövén néhány szál szőrzet megjelenhet. A testmagasság növekedése intenzívebbé válik, változik a testforma.
3. Kronológiai korintervallum: általában 11-16 év. Átlag: 13-14 év. Megindul a penis hossznövekedése, a herék növekedése folytatódik. A nemi szőrzet sötétebbé és göndörré válik. Az ajkak szélén megjelenik az arcszőrzet. A testmagasság növekedése folytatódik. A hang kezd mélyülni és mutálni.
4. Kronológiai korintervallum: általában 11-17 év. Átlag: 14-15 év. A penis mind hosszában, mind szélességében nő. A herék nagysága tovább fokozódik. A szeméremszőrzet a csúcsával a gáttáj felé mutató háromszögben oszlik meg, de jelentősen kisebb területet borít, mint a felnőttek többségénél. Megjelenik a hónaljszőrzet. Az arcszőrzet kiterjed a felső ajkak feletti területre, és megjelenik az áll medialis részén. A hang mélyül, a bőr zsírosabbá válik.
5. Kronológiai korintervallum: általában 14-18 év. Átlag: 16-17 év. Végső fejlettségi stádium, amely során a fiúk fizikailag felnőtté válnak. Befejeződik a testmagasság növekedése. Kifejlődnek a genitáliák és a szeméremszőrzet. Az arcszőrzet is hamarosan teljesen kialakul, de a testszőrzet fejlődése még a húszas évek elején is folytatódik.

12. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS ZAVARAI

A pubertás eseményeinek az előbbi életkor-intervallumoknál lényegesen korábbi, vagy későbbi lezajlása a pubertas praecox, illetve a pubertas tarda.

12. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS ZAVARAI

Korai nemi érés - pubertas praecox

Korai nemi érésről lányoknál akkor beszélünk, ha a pubertás jelei 8 éves kor előtt jelentkeznek, fiúknál ez a határ 9 év.

Előfordul, hogy az egyes testi változások csak önmagukban jelentkeznek, például izoláltan láthatunk emlőnövekedést, szeméremszőrzet megjelenést esetleg vérzést tapasztalhatunk serdületlen kislányoknál.

Kialakulhat olyan eset is, amikor korai életkorban a serdülés összes stádiuma megjelenik. Ezekben az esetekben ráadásul a fejlődés a normálisnál nem csak hamarabb jelentkezik, hanem gyorsabban is lezajlik.

12. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS ZAVARAI

A pubertás késése - pubertas tarda

Problémaként jelentkezhet a pubertás késése is. Mivel ezek a gyerekek kortársaiknál jelentősen elmaradnak a testi fejlettség tekintetében, komoly pszichés következményekkel is kell számolni.

Fiúknál 14 éves, lányoknál 13 éves korig sem kezdődő serdülés esetén beszélhetünk késői serdülésről.

12. A PSZICHOSZEXUÁLIS FEJLŐDÉS ZAVARAI

Gyakorlati feladat

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

